

Feministiskt initiativ

Tack för att vi gavs möjlighet att svara på er fråga angående akademisk frihet! Kan i dagsläget inte hänvisa till beslut gällande frågan. Vi ser istället fram emot om ni återkommer till oss efter riksdagsinträdet, för att ta del av era synpunkter och kunskap för vår politikutveckling.

Folkpartiet

Folkpartiet värnar den akademiska friheten och lärosätenas självständighet gentemot staten. Ett lärosäte har en rad olika sorters frågor att hantera, exempelvis rent akademiska, administrativa men även mer strategiska frågeställningar. Regeringen har tillsatt en utredning som ska titta närmare på högskolans ledningsfunktioner och hur den avvägningen kan se ut. Syftet är att ta fram ett underlag för främst universitetens och högskolornas egna ställningstaganden i fråga om ledarskap och ledningsstrukturer, men även överväga om det finns behov av åtgärder på nationell nivå. Vi inväntar nu resultaten av den här utredningen.

Kristdemokraterna

Utbildningsdepartementet har under våren 2014 tillsatt en utredning som har till uppdrag att titta på ledningsfunktioner inom högskolan. I uppdraget ingår bl a att beskriva och analysera det kollegiala beslutsfattandet vid lärosätena. Resultatet av utredningen presenteras i oktober 2014 och blir ett viktigt underlag för framtida ställningstaganden.

För kristdemokraterna är den akademiska friheten väldigt viktig. Forskares möjligheter att beforska frågor, drivna av nyfikenhet, är väsentlig. Det innebär inte att alla begränsningar är borta. Det måste vara ordning och reda i någon mening också inom forskningsvärlden. Därför finns det normer och värden som funnits i århundraden och som inte bör åsidosättas utan vidare.

En utredning kan uppmärksamma vilka hinder och möjligheter som bör prövas utifrån perspektivet den akademiska friheten.

När vi kristdemokrater välkomnade en stiftelsereform var målet att öka den akademiska friheten genom att ge möjlighet att lämna rollen som myndighet för de lärosäten som så önskade.

Miljöpartiet

Det tydligaste beviset på hur illa det kan gå när politiken försöker styra högskolan är den svenska uteslutningen ut ENQA. Regeringen har under de

senaste åren också vid andra fall petat i detaljerna kring högre utbildning vilket gett lärosätena minskad självständighet. Miljöpartiet ser allvarligt på hur regeringen agerat i dessa ärenden. Vi vill ha långsiktig dialog med lärosäten om deras utveckling och behov och vill se över hur en långsiktigt bättre finansiering kan ordnas jämfört med idag. Genom en god finansiering värnas friheten. På sikt måste också fakultetsmedlen ses över

Men autonomi gäller inte bara lärosätena i förhållande till den politiska makten utan det gäller också enskilda forskare, verksamma lärare och studenter i förhållande till lärosätet. Dessa relationer måste präglas av det som ska känneteckna akademien i övrigt: saklighet, öppenhet, diskussion och debatt. Kritik ska inte tystas och brister inte döljas, tvärtom, utveckling sker genom att vi öppet och sakligt hanterar oenighet och oegentligheter. Politiken kan förbättra för de kollegiala beslutsprocesserna genom att se till att stärka strukturerna för dessa. Det behövs en levande diskussion både på lärosäten och inom utbildningspolitiken över hur begreppet akademisk frihet ska tolkas och hur det rent konkret ska/kan implementeras, inte minst med tanke på de stora förändringar som skett och sker inom sektorn högre utbildning och forskning, samt i relation till den politiska styrningen. De principer som Sverige anslutit sig till genom Europarådet och Unesco bör vara ledande i dessa frågor.

Moderaterna

Inskränkningar av den akademiska friheten är mycket allvarlig. Det är viktigt att fall där en eventuell inskränkning har förekommit prövas för att skydda lärare och forskares rätt att bedriva forskning och undervisning. Nya Moderaterna och Alliansen har genomfört flera förändringar för att stärka svenska universitet och högskolors autonomi. Reformerna behöver följas upp och utvärderas. Vi ser även ett behov se över dagens rekryteringsprocesser vid lärosätena för att dessa ska vara rättssäkra och följa rådande regelverk.

Socialdemokraterna

*Utbildning, forskning och innovation ska också stå i bildningens tjänst. Vara ett värn för den fria och skapande tanken. Förstå värdet av de existentiella perspektiven. Ge makt åt de maktlösa. Och ord åt de tystade. **Därför måste varje demokratiskt samhälle slå vakt om självständiga forskare som förutsättningslöst analyserar och ifrågasätter samt aktivt medverkar i den offentliga debatten.** På så sätt utvecklar vi det öppna och demokratiska samhället.*

Den akademiska friheten är central för oss socialdemokrater. Ovanstående citat är hämtade ur den forsknings- och innovationsmotion som vi publicerade hösten 2012. Citatet understryker vikten av fria och självständiga forskare.

Vi, socialdemokrater, vill slå vakt om den akademiska friheten och stärka den. Vi avvisade förslaget om ytterligare högskolestiftelser av flera skäl, bland annat på grund av oklarheter kring den akademiska friheten och studenternas rättssäkerhet. Vi har också vid tidigare autonomidiskussioner och politiska beslut varit kritiska till att inflytandet från forskande personal och studenter begränsats. Yttrandefrihet, meddelarfrihet och inflytande är centrala delar i den akademiska friheten.

Vi, socialdemokrater, vill i vår högskole- och forskningspolitik slå vakt om fria och självständiga forskare. Demokratien tjänar på att de finns fler kritiska röster i samhället, inte färre. En stor akademisk frihet stärker kvaliteten bland lärosäten och i forskningsarbetet.

Sverigedemokraterna

Yttrandefriheten är av yttersta vikt vid högskolor och i samhället i övrigt. Yttrandefriheten borde få ett starkare lagligt skydd i högskolan anser vi och vi skall titta på detta framgent. Vi vänder oss definitivt emot att högskolan i Sverige skall styras enligt principen ”New Public Management”, alltså som ett privat företag. Vi vänder oss också starkt emot att högskolornas forskning politiseras, om det nu gör det. Vi har under nuvarande mandatperiod både motionerat och vänt oss emot att skolan i övrigt politiseras och samma principer har vi självklart när det gäller högskolan.

Vad gäller frihet för forskning så är det också så att forskning som drivs med skattepengar inte kan bli helt fri. Skattebetalarna måste ju ha ett intresse av att forskningen är någorlunda vettig och åtminstone har en chans att på sikt ge återbäring. Speciellt viktigt är det dock att vi upprätthåller grundforskningen.

Vad gäller yttrandefrihet så tar ni på Academic Right Watch upp det utmärkta exemplet Erik Svensson ”twitterprofessorn”.Självklart så måste även anställda vid högskolor få uttrycka och diskutera sina åsikter privat, lika självklart är det att man som anställd på en hög position inom högskolan får ha egna politiska åsikter och ventilera dem. Frågan är dock inte så enkel, vilket fallet Svensson är ett utmärkt exempel på.Svensson gjorde sig inte bara skyldig till det ni skriver på Academic Rights Watch, utan han bededde sig oacceptabelt mot en mängd människor (vilket undertecknad var ögonvittne till). Svensson gav inte uttryck för sina politiska åsikter i enlighet med yttrandefriheten, utan han förolämpade och kränkte ett stort antal

människor under kort tid. Han använde dessutom ett språkbruk som fick publicum att häpna. Detta gjorde Svensson med sin titel fullt offentlig.

Här menar vi att anställda med höga positioner också är ett ansikte utåt för lärosätet och måste upprätthålla en miniminivå, särskilt gäller detta om man offentligt går ut med sin titel, som i fallet Svensson. Dessutom är inte Svenssons agerande försvarbart ens som privatperson. Yttrandefrihet måste dessutom gälla dem som hyser motsatt åsikt mot människor som Svensson. Faran med politisering av högskolornas verksamhet menar vi också kommer från starkt engagerade människor som Svensson. Politisering skall inte komma från något håll självklart.

Sammanfattningsvis: Vi är emot högskolornas politisering, åt alla håll. Vi är beredda att titta över lagstiftningen angående detta. Självklart skall yttrandefrihet gälla alla anställda inom högskoleväsendet. Privat måste även anställda få diskutera politik (och hysa vilka åsikter de vill), det är innebörden av vår yttrandefrihet. Men som anställd med en hög position inom en högskola är man också ett ansikte utåt för arbetsplatsen. Därigenom kan man inte bete sig hur som helst utan måste iakttä ett minimum av vanlig hyfs, vilket vi menar att t.ex. Erik Svensson inte gjorde. Vi stödjer dekanen Olof Sterners agerande när han kallade in Svensson för ett samtal.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet värnar den akademiska friheten. Högskolor och forskning ska ha stabila, långsiktiga ekonomiska villkor och skyddas från politisk styrning. Vi verkar därför för att dessa aspekter ska få större tyngd när det gäller frågor om fördelning av resurser. När högerregeringen presenterade autonomireformen så varnade vi och många andra för de negativa konsekvenser som kunde uppstå. (Se vår motion ihop med S och MP: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/medanledning-av-prop-200910_GX02Ub11/?text=true) Minskat kollegialt inflytande och ökad toppstyrning på universitet och högskolor har också blivit resultatet. Självklart vill vi därför verka för att situationen förbättras.